

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ» МОЗ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора, члена-
кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука**

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»
У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ
ОСВІТІ УКРАЇНИ»**

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**21-22 травня 2015 року
м. Тернопіль**

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2015

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

«Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора члена-кореспондента НАМН України, професора Леоніда Якимовича Ковальчука (Тернопіль, 21–22 трав. 2015 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – 608 с.

ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ (ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

УДК 378.147:618.1

ВИКЛАДАННЯ АСПЕКТІВ ЕНДОСКОПІЇ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ

Н.В. Авраменко, Д.Є. Барковський, О.А. Нікіфоров, О.В. Кабаченко, І.Б. Грідіна, О.О. Ломейко
Запорізький державний медичний університет

THE TEACHING OF THE ASPECTS OF ENDOSCOPY IN THE POSTDEGREE EDUCATION OF OBSTETRICIANS-GYNECOLOGISTS

N.V. Avramenko, D.Ye. Barkovsky, O.A. Nikiforov, Ye.V. Kabachenko, I.B. Gridina, Ye.A. Lomeyko
Zaporozhye State Medical University

В статті наведено доцільність створення циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології», надано роз'яснення щодо навчального плану циклу, визначено його структуру та тематичні плани лекцій, практичних та семінарських занять. Мета циклу – навчити лікаря акушера-гінеколога для проведення діагностичної гістероскопії та лапароскопії, а також для проведення базових ендоскопічних втручань в гінекології. Завдання циклу «Ендоскопія в гінекології» – отримати теоретичні знання по основам ендоскопічної гінекології, на основі яких провести диференційний діагноз та вибрати оптимальну тактику оперативного втручання з використанням ендоскопічної техніки.

In the article attention is accented on expediency of creation of thematic improvement cycle “Endoscopy in gynecology” for postdegree education of obstetricians-gynecologists. There are basic components of curriculum and structure of cycle, and also thematic plans of lectures, practical and seminar classes. Purpose of cycle – is to teach a doctor obstetrician-gynecologist for diagnostic hysteroscopy and laparoscopy performance, carrying out of basic endoscopic operations in gynecology. Task of cycle “Endoscopy in gynecology” – to receive theoretical knowledge on bases of endoscopic gynecology, on bases of it to carry out differential diagnosis and choose optimal tactics of operative intervention with endoscopic technique.

Вступ. Для якісного надання гінекологічної допомоги на сучасному етапі лікар акушер-гінеколог повинен опанувати весь перелік діагностичних та лікувальних втручань, особливо в невідкладній гінекології [3-6]. За останні 20 років в світовій практиці ендоскопічні методи стали рутинною практикою, а більше половини гінекологічних операцій виконується за допомогою ендоскопу [7, 8].

Прагнення нашої країни до реформування системи охорони здоров'я повинно супроводжуватися впровадженням малоінвазивних та високотехнологічних ендоскопічних операцій, які дозволяють зменшити термін непрацездатності пацієнта та фінансові витрати на медикаменти, прискорити медичну та соціальну реабілітацію пацієнта після лікування [1, 3, 6, 7].

Таким чином, актуальність організації циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» та перспективи подальшого його проведення базуються на положенні, що кожний сучасний акушер-гінеколог повинен опанувати всі лікувально-діагностичні методи своєї спеціальності, в тому числі і ендоскопічними [10, 11].

Допомогу в реалізації цього питання здійснює система післядипломної освіти, яка діє відповідно до наказів МОЗ України від 19.12.1997 г. №359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів зі змінами та доповненнями №101, 218, 373, 221, 76, а також наказу №226 від 07.05.2007 р. «Про розробку матеріалів для підготовки спеціалістів на ПАЦ та циклах спеціалізації» [2, 9-11].

Основна частина. Мета циклу тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» – навчити лікаря акушера-гінеколога для проведення діагностичної гістероскопії та лапароскопії, а також для проведення базових ендоскопічних втручань в гінекології.

Завдання циклу «Ендоскопія в гінекології» – отримати теоретичні знання по основам ендоскопічної гінекології, на основі яких провести диференційний діагноз та вибрати оптимальну тактику оперативного втручання з використанням ендоскопічної техніки.

Цикл проводиться на базі комунальної установи «Обласний медичний центр репродукції людини» Запорізької обласної ради. Центр оснащено сучасною ендоскопічною операційною, муляжами, мультимедійними технологіями навчання, телевізійним зв'язком з операційною, можливістю проведення конференцій та майстер-класів.

Цикл тематичного удосконалення «Ендоскопія в гінекології» розроблений співробітниками кафедри для популяризації ендоскопічних методів діагностики та лікування в гінекологічній практиці, для поліпшення якості лікувально-діагностичної допомоги гінекологічним хворим, для підвищення професійних навичок та вмінь акушерів-гінекологів, урологів та лікарів, які займаються репродуктивними технологіями. Створення цього циклу підтримано деканатом ФПО, ректором університету проф. Ю.М. Колесником та Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України.

На цикл тематичного удосконалення зараховуються лікарі з фаху «акушерство і гінекологія», «хірургія» та «урологія», які ставлять собі за мету вивчення та впровадження в практичну діяльність ендоскопічних методів лікування гінекологічної патології. Необхідність виконання невідкладних ендоскопічних операцій досить часто трапляється в практичній діяльності лікарів-хірургів та урологів.

Особливістю циклу становить: максимально чітко та зрозуміло донести до курсантів доречність використання ендоскопічних методів в практичній діяльності лікаря; дати базові знання по ендоскопії в гінекології та спрямувати курсантів на подальше удосконалення теоретичних знань та практичних навичок на спеціалізованих тренінгах, майстер-класах і курсах.

Тривалість навчання на циклі: 1 місяць (156 годин). Структура циклу представлена 2 тематичними блоками: 1-й блок – «Діагностична та хірургічна гістероскопія» (78 годин, з них лекції – 20 годин; практичні заняття – 37 годин; семінари

– 13 годин); 2-й блок – «Лапароскопія в гінекології» (78 годин, з них лекції – 20 годин; практичні заняття – 36 годин; семінари – 14 годин). В першому тематичному блоці розглядаються як базові аспекти гістероскопії, так і сучасні досягнення діагностичної та хірургічної гістероскопії. Тематичний матеріал цієї теми структуроване по наступним напрямкам: «Організаційні, правові та медичні аспекти гістероскопії» (14 годин), «Методика діагностичної гістероскопії» (20 годин), «Операції та маніпуляції в порожнині матки при гістероскопії» (22 години), «Ускладнення діагностичної та хірургічної гістероскопії» (14 годин). В другому тематичному блоці розглянуто матеріал щодо методики проведення лапароскопії при гінекологічній патології, а також при хірургічному лікуванні в онкогінекології та урогінекології, а саме: «Основи лапароскопії в гінекології» (25 годин), «Ускладнення в лапароскопії» (7 годин), «Особливості лапароскопічних операцій на матці та її додатках» (24 години), «Лапароскопія в лікуванні генітального пролапсу та в урогінекології» (7 годин), «Лапароскопія в онкогінекології та при окремих видах хірургічної патології» (7 годин).

Формами організації навчального процесу на тематичному циклі є курс лекцій, практичних та семінарських занять, а також самостійна робота курсантів у вигляді підготовки рефератів по сучасним аспектам ендоскопічної гінекології.

Курсантам пропонується 40 годин лекцій по основним темам гістероскопії та лапароскопії. Серед лекцій, які стосуються особливостей проведення гістероскопії, слід зазначити наступні: «Історія розвитку гістероскопії та сучасні можливості ендоскопічних внутрішньоматкових операцій» (2 години); «Організація роботи в ендоскопічній операційній в стаціонарних та амбулаторних умовах. Апаратура та речовини, які використовуються при гістероскопії» (2 години); «Методика проведення діагностичної гістероскопії: показання, протипоказання та принципи передопераційної підготовки» (6 годин); «Техніка хірургічної гістероскопії: показання, протипоказання та інструментарій» (2 години); «Принципи використання різноманітних видів енергії в гінекологічній ендоскопії» (2 години); «Гістероскопічна картина в нормі та при різних видах патології матки, в діагностиці та лікуванні безпліддя» (2 години); «Ускладнення діагностичної та хірургічної гістероскопії» (4 години).

Рівну частку лекційного матеріалу займають лекції, які відображають сучасні можливості лапароскопічного доступу в лікуванні різноманітної гінекологічної патології, в тому числі в діагностично-лікувальному алгоритмі при безплідді. Серед лекцій цього тематичного блоку є такі: «Історія розвитку лапароскопії» (2 години); «Загальні принципи лапароскопічного доступу» (2 години); «Показання, протипоказання та методи обстеження перед лапароскопічною операцією» (2 години); «Аспекти безпечної техніки в лапароскопії» (4 години); «Ускладнення лапароскопії» (2 години); «Лапароскопічні операції на додатках матки та матці» (4 години); «Лапароскопія в лікуванні генітального пролапсу та в урогінекології» (2 години), «Лапароскопія в онкогінекології та при окремих видах хірургічної патології» (2 години).

Перевірка отриманих теоретичних знань курсантів проводиться під час семінарських занять (27 годин), з подальшою перевіркою ефективності опанування практичних навичок на практичних заняттях (73 години). З метою вивчення теоретичної та практичної підготовки наприкінці першого та другого тематичного блоку проводиться заключний тестовий контроль та іспит (по 4 години на кожен тематичний блок) у формі співбесіди з завідувачкою кафедрою та куратором циклу за головними питаннями, як було висвітлено під час циклу тематичного удосконалення.

Сертифікація: курсантам, які виконали навчальний план та успішно склали іспит (з контрольним тестуванням), видається сертифікат та посвідчення, зразок якого затверджено МОЗ України.

Висновки. Впровадження та використання новітніх медичних технологій в повсякденній медичній практиці потребує створення відповідних циклів тематичного удосконалення лікарів для повноцінного опанування цих методик (як приклад, ендоскопічні операції в гінекології), що дозволять лікарю надавати медичну допомогу на рівні світових стандартів якості. З іншого боку, технологічний розвиток медицини вимагає від закладів післядипломної освіти постійного удосконалення педагогічного процесу, підвищення рівня фахової підготовки викладачів (особливо хірургічного напрямку), створення потужних медичних центрів, які мають відповідну матеріально-технічну базу з тренувальними комплексами та достатньою кількістю хворих, в тому числі з різним ступенем важкості гінекологічної патології.

Література

1. Безопасная техника в лапароскопии / С.С. Стебунов, А.Н. Лычиков, С.Н. Занько, А.А. Лычиков. – Мн.: Выш.шк., 2000. – 218 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник (за ред. В.Г. Кременя). – Тернопіль, 2004. – 384 с.
3. Відеоендоскопічні операції у хірургії та гінекології / Запорожан В.М., Грубник В.В., Сасенко В.Ф., М.Ю. Нечитайло – К.: Здоров'я, 2000. – 304 с.
4. Гинекология от пубертата до постменопаузы: Практическое руководство для врачей / Под ред. акад. РАМН, проф. Э.К. Айламазяна. – М.: «МЕДпресс», 2007. – 3-е изд., доп. – 512 с.
5. Гінекологія / За ред. В.І. Грищенко. – Харків: Основа, 1996. – 728 с.
6. Грищенко В.І., Козуб М.І. Ендоскопія в діагностиці і лікуванні жіночого безпліддя. – Харків: Основа, 1998. – 216 с.
7. Кулаков В.И., Адамян Л.В. Эндоскопия в гинекологии: Руководство для врачей. – М.: Медицина, 2000. – 384 с.
8. Лазеры в эндоскопии / В.Н. Запорожан, В.В. Грубник, Б.К. Поддубный, Т.А. Золотарева, П.П. Шипулин. – К.: Здоров'я, 1998. – 206 с.
9. Мілерян В.С. Методичні основи підготовки основи та проведення навчальних занять в медичних вузах. – Київ, 2006. – 80 с.
10. Основні засади розвитку вищої освіти України (в контексті Болонського процесу). – Київ-Тернопіль, 2004. – 147 с.
11. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.